

Література:

1. Вікіпедія. Джерело доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80> (дата звернення: 3.04.2024).
2. Коваленко Є. В. Характеристика основних естетичних параметрів імпресіоністичної техніки у пленерному живописі. *Гілея: науковий вісник: збірник наукови праць*. Київ., 2014. Вип. 86. С. 253-256.
3. Лоза Н. Інтерв'ю. Джерело доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=pwjxyvTGLeg> (дата звернення: 05.04.2024).
4. Сухенко В. Літня практика з рисунка на факультеті образотворчого мистецтва (I курс). *Українська академія мистецтва*. Київ, 2004. Вип. 11. С. 153-162.
5. Черватюк В. О. Методичні рекомендації з пленерного живопису для молодих художників. *Українська академія мистецтва*. Київ., 2013. Вип. 21. С. 44-51.
6. Черватюк В. О. Пленерний живопис – невід'ємна складова художньої освіти. *Мистецька освіта*. Київ., 2010. С. 403-409.

*Колубаєв Олег Леонідович
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

DOI: <https://doi.org/10.37835/AMS-2024-17-18-04-3.11>

УДК 378:373.091.12.011.3-051

Актуалізація формування морально-духовного світогляду у майбутніх вчителів музичного мистецтва

В період морально-духовного занепаду в час жахливої війни проблема якісної фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва набуває особливого значення. Сучасні перетворення музично-педагогічної освіти пов'язані з впровадженням інноваційних концепцій та спрямовані на інтеграцію до європейського освітнього простору, що вимагає актуалізації завдань розвитку морально-духовного світогляду майбутніх педагогів-музикантів, як взірців для наслідування підростаючим поколінням.

Як наслідок переживання українським суспільством соціальних потрясінь сьогодення, спостерігаємо певне обмеження у процесах соціалізації та суспільного життя студентства. Впродовж першого року вторгнення росії в Україну та попередньою досить тривалою дистанційною формою навчання в період пандемії COVID-19, що суттєво обмежувала ефективність виховної складової, значно зменшилась соціальна активність студентів. Відсутність

можливості емоційного "живого" спілкування та певна заангажованість користувачів сучасними гаджетами, постійним безладним пошуком інформації в соціальних мережах та безперервним негативним інформаційним потоком про загрози для виживання людей – певним чином знівелювала та змінила вектор формування морально-духовного світогляду і у студентів.

Водночас власне школа та навчальний заклад вищої освіти покликані розвивати особистість громадянина в морально-духовному аспекті та формувати моральну компетентність майбутніх педагогів. Перед майбутніми вчителями музичного мистецтва постає життєва необхідність стати ініціаторами та сподвижниками своєрідного перезавантаження високого рівня духовної культури, відновлення формування ціннісних орієнтацій у музично-педагогічному процесі.

Безумовно в публічному просторі України на початку російського вторгнення, як адекватна емоційна реакція суспільства, з'являються, та ще будуть у більш широкому вжитку нецензурні гасла, словесні звороти, поетичні рядки та пісні з неоднозначним змістовим контентом (про окреслений напрям), різноманітна соціальна рекламна продукція лайливого змісту на білбордах, в етері та у соціальних мережах. З'являться і неприйнятні для мирного часу моделі соціальної поведінки різних суспільних прошарків.

Аналізуючи різноманітну соціальну рефлексію на події останніх трьох років, ми можемо спостерігати: обездолених людей, в яких є втрати в родині, спустошене житло чи повна втрата майна; активних добровольців, які з перших днів на фронті; волонтерів, котрі акумулюють та віддають останнє для так потрібної нам усім перемоги над москалями. З іншого боку – велика кількість людей, що з перших днів емігрували за межі України в статусі біженців, панічно чи корисливо шукаючи притулку на чужині. Значна частина молоді не бачить майбутнього в цій державі та має на меті виїхати назавжди. Чималий прошарок інтелігенції (викладачів, вчителів, медиків, музикантів) залишає свою рідну землю, замість того, щоб стати до зброї, або хоча б зайнятися волонтерством. Таке соціальне тло обумовлене корупційним характером діяльності усіх гілок влади за останні 30 років, недостатнім рівнем національно-патріотичного виховання в освітньому процесі більшості регіонів України та набуває більш поглибленого драматичного характеру за сучасних умов жахливої війни.

Завдання майбутнього вчителя музичного мистецтва полягає в глибшому аналізі такого соціального тла та розумінні своєї ролі педагога-музиканта, як носія культурного світогляду та ціннісних орієнтацій в процесі морально-духовного оновлення нації. На нашу думку, якраз вчитель музичного мистецтва

володіє для здійснення цієї цілі найширшим колом засобів та своєрідним інструментарієм емоційного впливу.

Можемо пригадати події столітньої давності, коли з'являються цілий ряд світлих, енергійних та сповнених оптимістичною жагою до життя стрілецьких пісень: "Човник хитається", "Гей видно село", "Мав я раз дівчиноньку чепурненьку", "Ой на горі на Маківці", "Ой у лузі червона калина" та багатьох інших. Незважаючи на скруту, голод, повне безгрошів'я та важкий воєнний побут, українці завжди залишалися вільними людьми та глибокими життєвими оптимістами. Саме таку "нотку" у соціальних настроях потрібно брати на озброєння майбутньому вчителю музичного мистецтва та популяризовувати на своїх уроках, заняттях, репетиціях, концертних виступах і у повсякденному житті.

Надзвичайно позитивним фактором, як ознака потенційного виживання держави з перших днів вторгнення, стає сам факт збереження організації освітнього середовища, де здобувачі усіх рівнів освіти продовжують отримувати освітні послуги. Менеджери та працівники освітніх закладів докладають максимум зусиль для підтримки і збереження освітнього процесу за допомогою новітніх методичних засобів та інноваційних форм організації навчання та виховання. Продовжують свою роботу над створенням та виданням підручників згідно з Концепцією Нової української школи з інтегрованого курсу "Мистецтво" плеяда авторів: Л. Аристова, Л. Масол, Л. Кондратова, Т. Рубля, Г. Кізілова та багато інших. Вчителі музичного мистецтва удосконалюють фахову майстерність на курсах підвищення кваліфікації, демонструючи кращі досягнення на конференціях та в процесі підготовки і проходження фахового конкурсу "Вчитель року". Отже, спостерігаємо всі процеси удосконалення фахового рівня вчителів музичного мистецтва, що були актуальними і в мирний період.

Студенти, які ще навчаються, мають повноцінну можливість удосконалювати фахові компетентності під час проходження виробничої практики в освітніх закладах. На базі навчальних закладів м. Івано-Франківська студенти-практиканти долучилися до проведення системи інтерактивних занять для підтримки емоційно-вольового стану дітей "Освіта. Діти. Війна". Студенти музично-педагогічної спеціальності підготували концертні номери та взяли активну участь у підготовці виховних заходів таких як:

- благодійні ярмарки "На допомогу воїнам ЗСУ", "Шкільний лендліз", "Пташки на 1-шу лінію";
- вечори патріотичної пісні "Ой у лузі червона калина", "Герої живуть з нами";
- благодійні акції "Великодній кошик для передової", "Пакунок для воїна";

- акції "Коляда для ЗСУ", "Зігрій воїна";
- флешмоби "З Україною в серці", "Вишивана моя Україна";
- акції "Маскувальні сітки", "Окопні свічки".

З перших днів війни наші студенти постійні активні учасники концертів благодійного музично-патріотичного проекту на підтримку ЗСУ "Разом – до Перемоги", що був ініційований Департаментом культури Івано-Франківської міської ради та триває і досі.

На загальнодержавному рівні відбувається підтримка освітньої галузі в умовах воєнного стану – впровадження Закону України від 15.03.2022 № 2126–IX "Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану" передбачає під час війни надання учасникам освітнього процесу державних гарантій, що включають: організацію освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників; збереження місця роботи педагогічного персоналу, середнього заробітку, виплату стипендій... [1].

В науковому аспекті малодослідженими залишаються питання впливу сучасного воєнного стану та військових подій на рівень стресу учасників освітнього процесу та розвиток їх морально-духовного світогляду. Все ж слід відзначити зростання кількості тематичних наукових конференцій, що пов'язані з кризовими явищами в українському суспільстві. Серед таких конференцій: Всеукраїнське науково-педагогічне підвищення кваліфікації "Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні" (Національний університет "Одеська юридична академія" та Центр українсько-європейського наукового співробітництва), Міжнародна науково-практична конференція "Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя" (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка), Всеукраїнська наукова конференція "Філософія культурно-мистецької освіти" (КНУКМ), Міжнародна науково-практична конференція "Мистецька освіта в онлайн-просторі: пошуки та перспективи" (Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова) та інші. З матеріалів конференцій спостерігаємо конструктивні пропозиції щодо форм та методів адаптації навчально-виховного процесу; активні рефлексії науковців щодо кризових подій, що тривають в системі освіти України за останні роки.

Перша позитивна реакція українського суспільства на екстремальні умови – без паніки! Збережемо всі ознаки держави! Керівництво країни не захвалось за кордоном, а показало модель поведінки – залишатися на своїх робочих місцях, посилено працювати, в прифронтових територіях готуватися до опору, всіма силами допомагати один одному, займатися волонтерством. У

освітній галузі – збережено всі інституції освіти, забезпечено стабільність навчально-виховного процесу на всіх рівнях та різними методами (актуальними стають розробки з дистанційного навчання періоду пандемії). У статті, розміщеній на сайті Нової української школи "Стрес і психологічна травма. Що з нами відбувається зараз?", окреслені шляхи і способи подолання колективної травми [3].

Дистанційна форма навчально-виховного процесу має шанси добре реалізовувати власне першу свою навчальну складову, і частково – розвиваючу мету. Але цієї форми занять буде очевидно мало для виховної складової, через брак спілкування в позаурочний час, особистих бесід наставника з вихованцем, системних виховних заходів, де діяльність вчителя музичного мистецтва (викладача вищого навчального закладу) та його участь у морально-духовному становленні особистості є надважливою під час безпосереднього творчого спілкування у процесі проведення та підготовки занять та позакласної роботи. Основним недоліком дистанційної форми занять вважаємо значне обмеження засобів та методів емоційного впливу на вихованців. Формування ціннісних орієнтацій не є залежним лише від емоційної чутливості, але і від глибини знань, навичок, умінь та досвіду особистості. Науковець у галузі музичної педагогіки В. Дряпіка зазначає важливість емоційних переживань у ціннісному ставленні до дійсності [2, с. 29].

В умовах екстремальних нестандартних ситуацій людині притаманно переживати глибокий емоційний стрес. Особливо вразливими в таких ситуаціях стають невпевнені та емпатійні люди, зокрема фахівці мистецьких спеціальностей. Надзвичайно важливо психологічно підготувати майбутніх педагогів-музикантів до миттєвої демонстрації переконливої врівноваженої моделі поведінки в процесі спілкування зі своїми вихованцями в разі непередбаченої кризової ситуації. Навчитися швидко переходити зі стадії шоккової стривоженості до резистентності (адаптації до стресу, пошуку протидії та мобілізації вольових зусиль).

Протидіяти стресовим ситуаціям можливо тим самим емоційним позитивним впливом, який слід застосовувати завчасно та системно. Необхідно формувати емоційний та психологічний стан вихованців за допомогою цілої низки виховних заходів національно-патріотичного характеру, використання народного фольклору, популяризації історичних та козацьких пісень, широкого вжитку творів богослужбового призначення у репертуарній політиці хорових колективів та інших фахових занять з музичної педагогіки.

Література:

1. Закон України від 15.03.2022 № 2126-IX "Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану". Джерело доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text>
2. Дряпіка В. І. Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта. Київ : Ліра, 2000. 227 с.
3. Стрес і психологічна травма. Що з нами відбувається зараз. *Нова українська школа. Смартосвіта*. Джерело доступу: <https://nus.org.ua/articles/stres-i-psyhologichna-travma-shho-z-namy-vidbuvayetsya-zaraz/>

Змєєва Яна Анатоліївна

Науковий керівник: Синенький Дмитро Володимирович

(м. Кременець, Україна)

DOI: <https://doi.org/10.37835/AMS-2024-17-18-04-3.12>

УДК 373.5.016:72/78

Особливості проведення інтегрованих уроків мистецтва в ЗЗСО

У статті розглянуто загальні характеристики інтегрованих уроків, їх вплив на підвищення мотивації в навчальній діяльності. Розглянуто підходи Н. Костюк, І. Козловської, які звертають увагу на створення в процесі інтеграції елементи проектної діяльності. У статті розглядаються різні підходи, досвід застосування, класифікація інтегрованих уроків, їх вплив на формування естетичних смаків здобувачів.

У наш час педагогічна інтегрована освіта стає до розуміння та апрекації мистецького простору. Даний підхід до навчання дає змогу студентам критично мислити, сприяти розвитку логічного і критичного мислення. Мистецький простір стає цінним ресурсом для педагогічної інтегрованої освіти. Інноваційні технології дозволяють здобувачам освіти мистецтва творити, експериментувати та розвивати свої творчі навички.

Педагогічна інтегрована освіта – це підхід до навчання, який об'єднує різні предмети та дисципліни в цілісний контекст. Вона дає змогу студентам бачити зв'язки між різними галузями знань, що сприяє глибокому розумінню матеріалів та розвитку міжпредметних навичок.

Інтерактивний метод – це одна із найперспективніших інновацій, яка може вирішити численні проблеми сучасної освіти для здобувачів освіти.

Підкреслимо, що інтеграція мистецтва означає "поєднання мистецтва з викладанням різних галузей навчальної програми". Такі предмети, як: мова,